

København, den 11. april 2003

K E N D E L S E

Advokatrådet har ved anklageskrifter af 24/4 og 20/6 2002 rejste disciplinærsag ved Advokatnævnet mod

advokat

X

og

Advokataktieselskabet

Y

for at have handlet i strid med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126 ved med EDC Mæglerne A/S at have etableret et samarbejde, der indeholder bl.a. følgende elementer:

- a. EDC Mæglerne opfordrer via annoncer ægtefæller eller samleverer til at henvende sig til EDC Mægleren i lokalområdet for at blive orienteret om muligheden for at oprette testamente og/eller ægtepagt. Det sker med tilkendegivelse af, at EDC Mæglerne A/S ønsker at fremstå som Danmarks privatrådgiver nr. 1.

b. Såfremt de pågældende ønsker det, udarbejder EDC Mægleren en aftale om formidling og udfærdigelse af testamente og ægtepagt, som udfyldes med en række personlige oplysninger og data. Kunden erklærer ved sin underskrift bl.a. at være fuldt informeret om retsvirkningerne ved indgåelse af testamente og ægtepagt og meddeler samtykke til, at oplysninger og dokumenter må anvendes i forbindelse med stikprøvevis kvalitetskontrol. Formidlingsaftalen fremsendes herefter til en advokat, som EDC Mæglerne har indgået samarbejdsaftale med.

c. På grundlag af de fra mægleren modtagne oplysninger kontakter advokaten de pågældende og indkalder dem til møde.

d. Under forudsætning af, at der findes behov for oprettelse af testamente og/eller ægtepagt, udarbejder advokaten dokumenterne og sørger for den videre ekspedition.

e. Advokaten udsteder efter opgavens afslutning en faktura, der fremsendes til EDC Mægleren med denne som debitor.

f. [Anklageskrift af 24/4 2002] Advokatens klient, der på forhånd af mægleren er gjort bekendt med fremgangsmåden og honorarets størrelse, modtager fra EDC Mægleren en af denne udstedt faktura for det af advokaten udførte juridiske arbejde. Betaling af fakturaen skal ske direkte til EDC Mægleren.

f. [Anklageskrift af 20/6 2002] EDC Mæglerens kunde, der på forhånd af mægleren er gjort bekendt med fremgangsmåden og med, at det samlede vederlag inkl. moms udgør minimum 8.750 kr. og maksimalt 13.750 kr. (jf. bilag 3), modtager fra EDC Mægleren en af denne udstedt faktura for det samlede udførte arbejde, der er højere end advokatens salærfaktura til EDC Mæglerne. Betaling af fakturaen skal ske direkte til EDC Mæglerne.

Anklageren har nedlagt påstand om, at advokat X og Advokat-aktieselskabet Y pålægges en bøde i henhold til retsplejelovens § 147 c, stk. 1.

Advokat X og Advokataktieselskabet Y har principalt påstået klagen afvist som indgivet for sent efter retsplejelovens § 147 b, stk. 2, og bekendtgørelse om Advokatnævnet § 8, stk. 2, samt efter § 9, stk. 2, i bekendtgørelsen. Subsidiært har de påstået frifindelse, og mest subsidiært frifindelse for en del af de kritiserede elementer og nævnets mildeste sanktion.

Sagen har været mundtligt forhandlet på et møde i Advokatnævnet den 10/3 2003 med deltagelse af 10 medlemmer.

Advokat X og Advokataktieselskabet Y
forsvarer, advokat A, mødte med advokaterne X og Y

Sagens nærmere omstændigheder er følgende:

EDC Mæglerne udsendte i 2001 et blad med titlen "Ide og Bolig/EDC Mæglerne" bestående af 36 sider. Bladet indeholdt på siderne 22 - 23 en artikel med overskriften "1,5 million danskere har behov for et testamente eller en ægtepagt". I artiklen er bl.a. anført følgende:

"Derfor vil EDC Mæglerne nu gå aktivt ud og tilbyde sine kunder at formidle kontakten til udvalgte advokater med stor ekspertise inden for området, og som tilbyder at udarbejde såvel testamente som ægtepagt. Dette sker som led i kædens ønske om at blive Danmarks privatrådgiver nr. 1.

.....

Læs om din situation og muligheder i skemaet og kom ind til din lokale mægler og hør nærmere"

EDC Mæglernes initiativ blev lanceret på et pressemøde i maj 2001 og bl.a. omtalt i avisartikler i Børsen og Politiken den 17/5 2001 og i Morgenavisen JyllandsPosten den 18/5 2001. I Morgenavisen JyllandsPosten den 27/5 2001 var initiativet på ny omtalt, idet avisens citerede Advokatsamfundets generalsekretær, der kommenterede initiativet og bebudede en drøftelse om sagen med de involverede advokater. Det blev i artiklen omtalt, at Advokataktieselskabet Y var en af de samarbejdende advokater.

Advokat . underskrev den 23/8 2001 en "Hensigtserklæring omkring udarbejdelse af testamente og/eller ægtepagt for kunder formidlet af EDC". Erklæringen er sålydende:

"Der er d.d. mellem

EDC-gruppen a/s

og

Advokatfirmaet

indgået nærværende hensigtserklæring omkring udarbejdelse af testamente og/eller ægtepagt for kunder formidlet af EDC.

§ 1.

Advokatfirmaet har forinden afgivet en fortrolighedserklæring til EDC-gruppen a/s.

Advokatfirmaet har deltaget i et møde med EDC om det koncept, der fremmes under titlen EDC-Jura.

§ 2.

Advokatfirmaet erklærer sig interesseret i, at indgå i ovennævnte forhold med EDC-gruppen A/S om EDC-konceptet "EDC-Jura", der bygger på testamenteudfærdigelse og ægtepagtsoprettelse.

§ 3.

EDC-gruppen A/S kan vælge at anmode Advokatfirmaet om bistand i forbindelse med juridisk rådgivning til kunder, der måtte ønske at benytte sig af Formuesikringskonceptet.

§ 4.

I advokatfirmaet forventer advokatfirmaet, at følgende advokater vil blive inddraget som udøvende leverandører i firmaet:

.....

§ 5.

Enhver afledt udgift eller omkostning hos advokatfirmaet i forbindelse med nærværende hensigtserklærings underskrift eller forløbet hertil eller senere afholdes af den pågældende

part ene og alene, uden der på nogen måde kan stilles krav om erstatning, godtgørelse eller kompensation af nogen art, undtaget herfra er overtrædelse af fortrolighedserklæringen.

§ 6.

Nærværende hensigtsserklæring bortfalder i sin helhed den 1. januar 2002.”

Samme dag underskrev advokat et eksemplar af “Forretningsgang vedrørende udfærdigelse af testamenter og ægtepagter, hvori bl.a. var anført følgende:

“”Bestilling sker på særligt kundeskema (bilag 4), som kunden udfylder. EDC er behjælpelig med udfyldelse heraf og herefter fremsendes skemaet (til advokaten) elektronisk med registrering af EDC-nr. og mæglerens initialer ... Kunden faktureres direkte af EDC-mægleren for den valgte ydelse.

1.4: Advokaten vender på baggrund af kundeskemaet straks tilbage til EDC med en pris, og der skal gives skriftlig accept herfor af kunden. Efter at kunden har afgivet sin skriftlige accept, gives der besked herom til advokatfirmaet via systemet eller alternativt E-mail.

4.: ...Efter testamentet er påtegnet på notarialkontoret sendes faktura til EDC-firmaet med firmaets sædvanlige betalingsbetingelser, dog min. 14 dage ...

9.: Advokatfirmaet vil medvirke til fortløbende at udvikle og sikre kvaliteten i det udførte arbejde herunder deltage i de kurser, som EDC planlægger og gennemføre (1 - 2 gange p.a.).

11.: EDC stiller konceptet til rådighed for advokatfirmaet herunder paradigmer alene i forbindelse med opgaver formidlet af EDC, medmindre der er truffet særskilt aftale om andet. Advokatfirmaet respekterer, at man ikke har ophavsret eller brugsret til konceptet herunder paradigmerne i sager, der ikke er formidlet af EDC.”

Anklageren har under sagen fremlagt et eksempel på en skematisk opstillet oplysningsblanket og aftale imellem en kunde og en EDC Mægler om formidling og udfærdigelse af testamente og ægtepagt i en anonymiseret sag. Anklageren har endvidere fremlagt fire afsnit hentet omkring februar 2003 fra EDC-Mæglernes hjemmeside med overskrifterne: “Har du tænkt på testamente?”, “Samejeoverenskomst”, “Vi skal giftes” og “Vi flytter sammen”.

I skemaet og aftalen om formidling og udfærdigelse af testamente og ægtepagt hedder det bl.a.:

“Aftale om formidling og udfærdigelse af testamente og ægtepagt.

EDC Mægleme

.....

Fax.:

E-mail

Bestilt af:

Løbenr.

Dato

1. Kunden

Kundenavn:

Adresse:

Postnr./by:

CPR-nr.:

2. Ydelsen

Testamente

Ægtepagt

Ønsker at blive kontaktet, hvis der ændres i arvereglerne eller praksis.

3. Ejendomsmæglerens pligter

Det er aftalt mellem parterne, at Ejendomsmægler formidler kontakten til advokat, der udfærdiger testamente og evt. ægtepagt mellem parterne.

4. Kunden oplyser

At man er oplyst om formålet med et testamente og en ægtepagt.

At man har fået udleveret og har gennemlæst produktblad om testamente og ægtepagt.

At man ligeledes er fuldt informeret om retsvirkningerne ved indgåelse af testamente og ægtepagt.

At man giver sin accept til, at oplysninger og dokumenter må anvendes i forbindelse med stikprøvevis kvalitetskontrol, i det alle oplysninger behandles fortroligt. Kunden kan til enhver tid skriftligt tilbagekalde sin accept.

5. Vederlag

Vederlaget for opgaver under punkt 3 til EDC mæglerne, er aftalt som nedenfor anført:

		Min. pris	Max. pris
I alt excl. moms	kr.	7000,00	11000,00
+ moms	kr.	<u>1750,00</u>	<u>2750,00</u>
Vederlag incl. moms	kr.	<u>8750,00</u>	<u>13750,00</u>

Vederlaget betales af:

Vederlag forfalder:

v underskrift af testamente

Ved betaling senere end 14 dage fra forfaldsdag tillægges renter med diskontoen + 5 % p.a., indtil betaling sker.

6. Ejendomsmæglerens oplysninger til parterne

EDC Mæglerne gør opmærksom på, at testamente og ægtepagt er udarbejdet af Advokatfirmaet der alene bærer ansvaret for de udarbejdede dokumenter. Testamente og ægtepagt beror på oplysninger afgivet af kunde.

Nærværende aftale er betinget af advokatens accept af prisen.

EDC Mæglerne er berettiget til at fremsætte et nyt tilbud. Såfremt tilbuddet overstiger det ovenfor anførte kan accept heraf først opnåes ved kundens fornyede påtegning af aftalen.

Der skal til ovennævnte honorar for formidling af udarbejdelse af testamente tillægges afgift til notarialkontoret på kr. 300, som kunden dog selv betaler direkte og for formidling af udarbejdelse af ægtepagt tillægges tinglysningsafgift på kr. 1400.

EDC Mæglerne har ikke adgang til de udarbejdede testamenter og ægtepagter.

7. Kundeoplysninger

Civilstatus:

Ægtefæller kun m. særbørn.

Navn:
Adresse:
Postnr./by:
CPR-nr.:
Tlfnr. hjemme:
Tlfnr. arbejde:
Tlfnr. mobil:
Email:
Ægtefælle / reg. partner:

Navn:
Adresse:
Postnr./by:
CPR-nr.:
Tlfnr. hjemme:
Tlfnr. arbejde:
Tlfnr. mobil:
Email:

Er du/I gift (reg. partnerskab)? Ja

Er du/I enke / enkemand fra tidl. ægteskab? Nej

Separerede er ifølge arveloven ikke at betragte som gift. Er du/I separeret? Nej

Har du/I børn (adoptivbørn, bortadopterede børn, børn udenfor ægteskab)? Ja

Har du/I fællesbørn? Nej

Har du/I særbørn? Ja

Gift den: xxx

Nuværende formueordning: Fælles eje

Har du/I tidligere oprettet testamente? Ja

Hvornår?

Tinglysningskontor: (Fremsend om muligt kopi til advokat)

Hvad ønskes opnået med testamentet?

At særbarn X arver mindst muligt. Y arver mest muligt efter begge.

a. Er I indstillet på selv at få oprettet særeje for at sikre hinanden mest muligt? Ved ikke /
Ønsker at drøfte med advokat.

Skal arven være særeje for arvingen / arvingerne? Ja

Hvem skal have forældremyndigheden over børn under 18 år, ved forældres død:

Ønsker du, at der skal være bestemmelser om din begravelse? Nej

Særlige bemærkninger:

Underskrifter

dato

_____

Kunde

_____

Kunde

_____

Ejendomsmægler

Familiegruppe VII - Ægtefæller kun med særbørn

.....”

I slutningen af oktober omtalte advokat H på en hjemmeside advokat X's
samarbejde med EDC Mæglerne, hvorefter Advokatrådet i skrivelse af 9/11
2001 rettede henvendelse til advokat X med anmodning om en

nærmere redegørelse for samarbejdets karakter. Ligeledes rettede rådet samme dag henvendelse til Advokataktieselskabet Y med samme anmodning.

Ved skrivelse af 29/11 2001 oplyste advokat X nærmere om samarbejdets karakter, herunder at han ikke havde indgået nogen skriftlig aftale med EDC Mæglerne, men at han alene havde tiltrådt en hensigtserklæring vedrørende samarbejdet samt en beskrivelse af forretningsgange vedrørende udfærdigelse af testamenter og ægtepagter. I skrivelsen anførte han bl.a. følgende:

“.....

Konceptet går i al sin enkelthed ud på, at mæglerne identificerer personer, der måtte have behov for et testamente, men som endnu ikke har erkendt dette. Mægleren indsamler primært i forbindelse med køb af salg af ejendom og efter handlens indgåelse de relevante basisoplysninger, og aftaler herefter en ca. pris for udarbejdelse af nævnte testamente med de pågældende personer.

Mægleren oplyser kunden om, at denne nu har mulighed for at vælge en advokat, til hvem EDC formidler kontakten.

De pågældende kunder er ikke forpligtede til at anvende den foreslåede advokat, og kan selvsagt til enhver tid frit beslutte at anvende en anden advokat.

Vælger kunden at anvende en af EDC udvalgt advokat, fremsender EDC herefter sagen til den pågældende advokat, der afgiver et konkret tilbud på udarbejdelse af de relevante dokumenter. Når kunden har accepteret prisen, afholdes et indledende møde mellem kunden og advokaten. Det vurderes her, hvorvidt der er reelt behov.

.....

EDC-mæglerne har udarbejdet en omfattende paradigmasamling, der stilles til rådighed for de advokater, der deltager i samarbejdet. Advokatfirmaerne kan vælge at anvende disse paradigmer helt eller delvist. Det kan i den forbindelse supplerende oplyses, at EDC for nylig har modtaget ISO-certificering 9001:2000 for udvikling, styring og kontrol af ydelsen “Testamenter og ægtepagter”.

Der skal ske løbende afrapportering til EDC-mæglerne om fremdriften i sagen, således at en sag ikke går i stå. Dette drejer sig eksempelvis om, hvorvidt det indledende møde med klienten er afholdt, hvornår testamentet er noteret etc.

Når sagen er afsluttet, er det tanken, at der af Advokatfirmaet fremsendes afregning for det af Advokatfirmaet udførte arbejde til den EDC-mægler, der har fremsendt sagen. Den pågældende EDC-mægler fremsender herefter afregning til rekvirenten.

Den første afregning i en sådan sag er endnu ikke fremsendt fra Advokatfirmaet. Det bemærkes for god ordens skyld, at jeg forventer, at kunden orienteres om størrelsen af advokatens afregning.

.....

Afslutningsvis skal jeg venligst bemærke, at jeg fra EDC har fået positive oplysninger om, at EDC-kædens normale advokatforbindelse, β , har foretaget en undersøgelse af den såkaldte "model", og at β fandt modellen fuldt forenelig med de Advokatetiske Regler. Jeg har fået forelagt resultatet af disse undersøgelser.

....."

Ved skrivelse af 29/11 2001 meddelte advokat γ fra γ A/S bl.a. følgende:

"Tak for Deres skrivelse af 9/11 2001, som jeg hermed skal besvare:

Aktieselskabet har ikke indgået skriftlig aftale om samarbejdet med EDC Ejendomsmæglerer eller andre.

Advokataktieselskabet er ikke forpligtet til at udføre arbejde for nogen klienter, herunder EDC Ejendomsmæglere eller EDC Ejendomsmægleres kunder.

Ingen klienter er forpligtet til at lade deres respektive sager behandlet af advokataktieselskabet.

Enhver henvendelse fra en mulig klient behandler advokataktieselskabet seriøst og overvejer fra gang til gang, hvorvidt man ønsker at indtræde som advokat for den pågældende. Advokataktieselskabet er sig meget bevidst om, at de advokatetiske regler løbende overholdes og rådgivning om familie- og arveretlige forhold er ingen undtagelse."

Ved skrivelse af 13/2 2002 meddelte Advokatsamfundets generalsekretær, Henrik Rothe, at Advokatrådet ville drøfte sagen på et møde i Advokatrådet den 28/2 2002, og at der var brug for yderligere oplysninger.

Ved skrivelse af 14/2 2002 til advokat γ anførte Advokatsamfundets generalsekretær, Henrik Rothe, følgende:

"Deres besvarelse af 29/11 2001 af Advokatrådets skrivelse til Dem af 9/11 2001 har været foretaget Advokatrådets regel- og tilsynsudvalg. Advokatrådet lægger på baggrund af det i Deres skrivelse anførte til grund, at Advokataktieselskabet γ ikke indgår i den kreds af advokatfirmaer, der udfører arbejde for klienter, der henvises til af EDC

Ejendomsmæglere. Såfremt denne opfattelse ikke er korrekt og dækkende for Deres førnævnte skrivelse, anmodes De om snarest at orientere Advokatrådet herom.”

Ved skrivelse af 20/2 2002 til Advokatsamfundet meddelte advokat Y følgende:

“I besvarelse af Deres skrivelse af 14/2 2002 kan jeg oplyse, at der finder henvisninger sted fra EDC Ejendomsmæglere, men klienterne er ikke forpligtet til at antage Advokataktieselskabet Y som advokatfirma på testamentsrådgivningen, og Advokataktieselskabet Y er ikke forpligtet til at antage klienten/påtage sig opgaven.

Der eksisterer ikke en skriftlig aftale, der forpligter Advokataktieselskabet Y

Efter yderligere korrespondance mellem Advokatsamfundet og advokat A som advokat for EDC Mæglerne meddelte Advokatrådet ved skrivelse af 20/3 2002 til advokat X, at der var truffet beslutning om at rejse disciplinærsag mod ham.

Ved skrivelse af samme dag meddelte Advokatrådet til Advokataktieselskabet Y, at der ligeledes var besluttet at rejse disciplinærsag mod selskabet for samarbejde med EDC Mæglerne. Advokatrådets anklageskrift af 24/4 2002 vedrørende advokat X er modtaget i Advokatnævnets sekretariat den 25/4 2002, og anklageskrift af 20/6 2002 vedrørende Advokataktieselskabet Y er modtaget den 21/6 2002.

Advokat X har supplerende for nævnet forklaret, at hans interesse i konceptet primært var den certificering og kvalitetssikring, der lå heri. Han var derimod ikke særskilt interesseret i at påtage sig flere sager. Han havde ikke fulgt presseomtalerne af lanceringen af EDC-konceptet, men udtrådte den 19/11 2001, så snart han havde modtaget Advokatrådets henvendelse af 9/11 2001, hvori Advokatrådet rejste tvivl om ordningens forenelighed med de advokatetiske regler. Han havde da alene behandlet to sager efter retningslinierne i konceptet. EDC Mæglernes bidrag til konceptet var en kvalitetssikringsydelse, og han gik ud fra, at hans pris for udfærdigelse af testamente fremgik særskilt af EDC Mæglernes afregning, men han ved ikke, om det var tilfældet. Han har ikke selv set eksempler på EDC Mæglernes afregning over for en kunde.

Advokat ' Y forklarede for nævnet bl.a., at han havde deltaget i udviklingen af konceptet for EDC i samarbejde med professor C og lektor D

Det var hans opfattelse, at konceptet sikrede, at flere - navnlig i forbindelse med huskøb - blev gjort opmærksom på, at de havde behov for at oprette testamente, og at testamenterne blev af høj kvalitet, samt at kunderne fik det gjort, fordi de på forhånd fik opgivet en bindende pris for ydelsen. Det fulgte af konceptet, at EDC medarbejderen på grundlag af kundens indledende oplysninger kunne henvise kunden til en af de 28 opstillede typekategorier, og på det grundlag indhente en række faktuelle oplysninger fra kunden samt oplyse denne om, i hvilket interval prisen for den samlede ydelse ville blive. Hvis kunden accepterede betingelserne, kunne kunden selv vælge, hvilken advokat ud af de 12 på listen, som vedkommende ønskede at bruge. EDC medarbejderen sendte herefter skemaet med oplysningerne og den foreløbige aftale til den pågældende advokat, som meddelte EDC, hvad han ville kræve i salær for oprettelse af testamentet. EDC meddelte på det grundlag kunden, hvad prisen på ydelsen ville blive. Hvis kunden accepterede dette, blev meddelelse herom straks givet til advokaten, som på grundlag af de tidligere fremsendte oplysninger udarbejdede udkast til kundens testamente og sendte dette til kunden sammen med en indkaldelse til møde hos advokaten om den endelige udarbejdelse. I udkastet til testamente var det fremhævet, at det ikke var endeligt, og derfor ikke kunne bruges, som det var. Udkastet var egnet til, at kunden kunne identificere problemer og overveje forholdene, og hele proceduren var derfor egnet til at give kunden en større forståelse af, hvad der var relevant, og det lettede samtidig advokatens arbejde. Kunden var helt frit stillet, indtil han eller hun havde indgået den endelige aftale med advokaten under sit møde på advokatens kontor. Meddelte kunden på mødet med advokaten, at han eller hun ikke ønskede hans bistand til at oprette testamente, ville kunden hverken blive afkrævet betaling for advokatens eller for EDC mæglerens arbejde. Det endelige testamente blev af advokaten fremsendt direkte til kunden, medens advokatens helt normale salærfaktura blev fremsendt til EDC mægleren, der herefter foretog en afregning af såvel advokatens ydelse som EDC's ydelse. Vederlaget til EDC var bl.a. for kvalitetssikringen. Den samlede afregning medførte bl.a., at kunden havde mulighed for at få ydelsen vedrørende testamentsudfærdigelsen finansieret over boligfinansieringen. Han var ikke bekendt med, hvordan EDC's afregning til kunden var affattet, herunder om kunden heraf kunne se, hvad advokatens salær udgjorde. EDC Mæglerne omfattede mange forskellige mæglervirksomheder, og han mente, at de enkelte mæglere afregnede på forskellig måde. I nogle tilfælde opkrævede de f.eks. ikke honorar for

deres egen ydelse. Hvis kunden ønsker det, kan kunden imidlertid altid hos advokaten, men også hos mægleren få oplyst størrelsen af advokatens salær. Til systemet var endvidere tilknyttet en ordning, hvorefter EDC Mæglerne - ud fra kategoriseringen - senere orienterede kunderne, når der skete ændringer i lovgivningen, som kunne tænkes at få betydning for retsvirkningerne af det oprettede testamente. Også en sådan service var en ydelse, som kun de færreste advokater selv kunne yde i forbindelse med udfærdigelse af testamenter. Han har som advokat X underskrevet hensigtserklæring og beskrivelse af forretningsgange.

Anklageren har til støtte for sin påstand anført, at tiltalen er rejst rettidigt. Rådet havde ikke før november 2001 tilstrækkelige oplysninger om samarbejdets karakter, herunder hvilke advokater der deltog i samarbejdet. Der blev herefter rettet flere henvendelser til de implicerede advokater med henblik på en afklaring. For advokat X vedkommende bør fristen regnes fra den 18/11 2001, hvor der kom klarhed over hans deltagelse, og klagen er derfor rejst rettidigt. For Advokataktieselskabet Y

er der tale om en fortsat overtrædelse af reglerne, således at forældelsesfristen ikke er begyndt at løbe, da forholdet ikke er bragt til ophør, jf. UfR 1997.359 H. Såfremt nævnet finder, at der er tale om en fristoverskridelse, bør der meddeles dispensation, jf. retsplejelovens § 147 b, stk. 2, 2. punktum. Det er rimeligt, at indrømme rådet mulighed for at få de nærmere forhold omkring samarbejdets karakter afklaret, inden der rejses tiltale.

Sagens beskaffenhed er ikke til hinder for en behandling ved Advokatnævnet, da sagen alene vedrører spørgsmålet om, hvorvidt de implicerede advokater har handlet i strid med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, ved at samarbejde med EDC Mæglerne. Sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at nævnet kan tage stilling uden at skulle iværksætte yderligere bevisførelse. Advokatmedlemmerne i nævnet kan ikke generelt betegnes som inhabile. Nævnets sammensætning er fastsat i retsplejelovens regler, og advokaternes medvirken er ønsket fra lovgivers side. Nævnet kan efter reglerne ikke virke uden advokaterne, og kun det medlem, som måtte have individuel interesse i sagen, er pligtig at vige sit sæde. De enkelte kritisable elementer i samarbejdet er blevet uddybet under skriftvekslingen på baggrund af de oplysninger, som de indklagede efterhånden har været villige til at afgive.

Advokat X og Advokataktieselskabet Y har tilsidesat god advokatskik ved at samarbejde med EDC Mæglerne om et koncept, der indeholder flere elementer, som indebærer en tilsidesættelse af god advokatskik. Disse elementer er følgende:

1. De medvirkende advokater påtager sig en opgave for en klient, uden at have fået en direkte anmodning fra denne, en advokat eller en offentlig myndighed (de advokatetiske regler pkt. 3.1.1.1.).
2. De indklagede advokater udøver advokatvirksomhed i et (begrænset) økonomisk fællesskab med personer eller virksomheder, der ikke må udøve advokatvirksomhed (de advokatetiske regler pkt. 2.4.1.), idet EDC udarbejder paradigmaer, forestår kurser, gennemfører kvalitetskontrol i virksomheden og fremsender faktura til klienten. Herudover forestår mæglerne indhentelse af oplysninger om klienten.
3. De medvirkende advokater deler salær med andre end advokater (de advokatetiske regler pkt. 3.6.), idet EDC Mæglerne afkræver klienterne et højere beløb end advokatens honorar. Der sker således en arbejdsdeling og en deling af honorar for den samlede ydelse. Advokaterne kender ikke EDC Mæglernes afregning eller afregningsform, og klienten bliver ikke i første omgang bekendt med advokatsalærets størrelse. Herved afskæres klienten fra adgangen til at indgive klage over salærets størrelse. Ved denne ordning sker der deling af det beløb, der afregnes over for klienten.
4. De medvirkende advokater bringer den fuldstændige uafhængighed i fare (de advokatetiske regler pkt. 2.1.), således at der er nærliggende risiko for, at advokaterne ikke alene varetager klientens interesser på behørig vis.
5. De medvirkende advokater indgår i et samarbejde med forretningsgange, hvorefter klienterne giver forhåndssamtykke til, at fortrolige oplysninger og dokumenter, som endnu ikke er fremlagt eller udarbejdet, senere kan udleveres til trediemand (de advokatetiske regler pkt. 2.3.).

6. De deltagende advokater medvirker til, at EDC Mæglerne overtræder vinkel-skriverloven ved at annoncere med juridisk bistand.

Sanktionen bør fastsættes til en bøde, da der ikke er tale om en bagatelagtig forseelse. Der er så mange elementer i konceptet, der er fremmed for advokaters virke, at de medvirkende advokater burde have afstået fra et samarbejde.

Forsvareren har til støtte for sin påstand om afvisning anført, at klagen ikke er indgivet rettidigt, jf. retsplejelovens § 147 b, stk. 2. Fristen bør for Advokataktieselskabet Y regnes fra den 17/5 2001, hvor advokat Y deltog i lanceringen af EDC konceptet. For advokat X vedkommende bør fristen regnes fra den 17/10 2001, hvor rådet blev bekendt med, at han deltog i samarbejdet. Fristoverskridelsen er ikke rimeligt begrundet, da rådet var i besiddelse af fyldige oplysninger om samarbejdet, og da der ikke er fremkommet yderligere oplysninger i den mellemliggende periode.

Sagen angår en klage, der efter dens beskaffenhed ikke kan påkendes af nævnet, jf. bekendtgørelse om Advokatnævnets virksomhed § 9, stk. 2, idet sagens reelle vurdering vil kræve nærmere vidneforklaringer af implicerede parter, herunder bl.a. EDC Mæglerne og professor C.

Der er reelt tale om en tvist mellem Advokatrådet og EDC Gruppen, der må afgøres i den civile retsplejes former. Der er således tale om en erhvervspolitisk sag og ikke en sag om advokaters etik.

Ved Advokatnævnets behandling af sagen vil der foreligge inhabilitet, jf. § 5 i bekendtgørelsen om Advokatnævnets virksomhed, da en lang række advokater og advokatstanden som sådan har ytret sig i den offentlige debat. Alle advokatmedlemmer har således en individuel interesse i at begrænse et konkurrerende, fordelagtigt koncept.

Advokatrådets påstand er for ubestemt, idet påstanden alene efter sit indhold går ud på, at advokaterne ikke må samarbejde med EDC Gruppen A/S.

De medvirkende advokater har ikke handlet i strid med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, og de advokatetiske regler er alene vejledende og ikke bindende for advokater. Der er ikke påvist konkrete overtrædelser i forbindelse med de indklagedes behandling af sagerne som led i samarbejdet, ligesom der ikke foreligger nogen form for klager fra klienter i så henseende.

Det bestrides, at konceptet er kritisabelt for så vidt angår påtagelse af opgaver uden direkte anmodning fra klienten. Valget af advokat er foretaget af klienten, og ejendomsmæglerfirmaet retter alene henvendelse til de medvirkende advokater på vegne klienten, hvorefter advokaterne selv afgør, om man ønsker at påtage sig den pågældende opgave. Den endelige aftale om bistand indgås først ved første møde med klienten. Der er tale om en almindelig henvisning fra EDC Mæglerne, og klienterne vælger selv en advokat på mæglerens liste over interesserede og egnede advokater.

Der indgås ikke en aftale om salærdeling eller henvisningshonorar. De medvirkende advokater afgiver salærtilbud baseret på de sædvanlige salærparametre og modtager afregning for deres bistand. Salæret tilkommer fuldt ud advokaten, der således ikke deler sit salær med andre. Differencebeløbet, som ejendomsmæglerfirmaet afregner over for klienten, er ikke en henvisningsprovision, men vederlag for ejendomsmæglerfirmaet og EDC Gruppen A/S' ydelser, herunder udarbejdelse af paradigmaer, vedligeholdelse heraf, kvalitetskontrol, ISO-certificering, undervisning af advokater, markedsføring og IT m.v. Advokaterne er ikke bekendt med, hvilket honorar EDC Ejendomsmæglerfirmaerne beregner sig.

Advokatrådet har ikke løftet bevisbyrden for, at advokaterne medvirker til overtrædelse af vinkelskriverloven. EDC Gruppens markedsføring er ikke i strid med vinkelskriverloven, idet hverken EDC Gruppen A/S eller den enkelte EDC Ejendomsmæglervirksomhed yder juridisk rådgivning. Spørgsmålet om markedsføringens karakter kan ikke pådømmes under nærværende sag, og de medvirkende advokater har ikke medvirket til en eventuel overtrædelse, idet de ikke har indflydelse på EDC Gruppen A/S' markedsføring eller aktivt har medvirket heri. Endvidere udføres den juridisk rådgivning netop af advokaterne.

Der er ikke tale om, at de medvirkende advokater udøver advokatvirksomhed i økonomisk fællesskab med andre personer eller virksomheder. Samarbejdet har ikke en sådan karakter, at

der er tale om økonomisk fællesskab, og der er ikke engang tale om omkostningsdeling. EDC Gruppen er ikke forpligtet til at anmode advokaterne om at bistå eller i øvrigt henvise sager, og de medvirkende advokater er omvendt ikke forpligtet til at udføre opdrag, som klienterne anmoder om at få udført. Hvis klienten ikke har behov for bistand, udfærdiges der ingen afregning.

De medvirkende advokater er fortsat fuldstændig uafhængige af andre interesser, idet de selv afgør, hvilke opgaver de vil påtage sig. Påtagelse af opgaver, der henvises fra trediemand, er ikke i sig selv i strid med kravet om uafhængighed, og EDC Mæglerne har ingen instruktionsbeføjelser over for advokaterne.

De medvirkende advokater har ikke overtrådt deres tavshedspligt hverken konkret eller ifølge konceptet. Udleveringen af oplysninger til brug for kvalitetskontrol sker med klienternes forudgående accept til personer, der selv er underlagt tavshedspligt, hvilket ikke er en overtrædelse af tavshedspligten. Klienten kan til enhver tid tilbagekalde sit samtykke.

Såfremt Advokatnævnet måtte finde, at de medvirkende advokater har handlet i strid med god advokatskik, bør sanktionen ikke overstige advarsel eller irrettesættelse. Samarbejdet blev etableret i tillid til en uforbeholden juridisk vurdering af konceptets overensstemmelse med de advokatetiske regler fra EDC Gruppen A/S' advokatfirma. Hertil kommer, at Advokatrådet har udvist langsommelighed i forbindelse med tiltalerejsning, og for advokat X vedkommende at hans konkrete deltagelse i samarbejdet har været yderst begrænset, idet der alene er gennemført to sager med et samlet honorar på 3.520 kr.

Advokatnævnet skal udtale:

Ad formalitetsindsigelse:

Det følger af retsplejeloven, at der skal deltage advokater i Advokatnævnets behandling og afgørelse af disciplinærsager. Det forhold, at der er medlemmer af advokatstanden, der offentligt har udtalt sig imod konceptet, gør efter nævnets opfattelse ikke, at nævnets advokatmedlemmer generelt kan anses for inhabile til at afgøre sagen. Det er endvidere forudsat i retsplejeloven, at Advokatrådet kan rejse disciplinærsager for Advokatnævnet. En

sådan fremgangsmåde kan ikke medføre, at nævnets advokatmedlemmer, som vælges af kredsbestyrelserne, generelt bliver inhabile i en sådan sag.

På baggrund af indklagedes indsigelse om, at advokater fra bl.a. Ret & Råd må anses for inhabile, fordi repræsentanter fra kæden offentligt har udtalt sig skarpt og stærkt polemisk imod ordningen, har det medlem af nævnet, der er tilknyttet Ret & Råd, valgt at undlade at deltage i behandlingen af sagen.

Det må lægges til grund, at Advokataktieselskabet ~~Y~~ fortsat deltager i konceptet. Klagen er således allerede af den grund ikke indgivet for sent i forhold til dette selskab.

Advokat ~~X~~ ¹⁵ deltagelse ophørte ifølge hans egen forklaring den 19/11 2001 efter Advokatrådets henvendelse. Anklageskriftet vedrørende advokat ~~X~~ er modtaget af Advokatnævnets sekretariat den 25/4 2002, og klagen over ham er således heller ikke indgivet for sent.

Advokatnævnet finder, at det - uanset at der også kan være knyttet erhvervspolitiske interesser til sagens udfald - kan bedømme, om den måde advokater deltager i samarbejdet indeholder elementer, der strider imod god advokatskik. Sagen kan endvidere efter sin karakter oplyses på en sådan måde, at nævnet kan bedømme advokaternes deltagelse i forhold til standarden for god advokatskik.

Anklageskrifterne sammenholdt med den senere skriftveksling findes at være så konkretiserede med hensyn til, hvad Advokatrådet finder kan være i strid med god advokatskik, at de indklagede for deres vedkommende har kunnet oplyse klagesagerne og forberede sig. Det forhold, at der ikke foreligger oplysninger om testamentssager m.v., der er gennemført i overensstemmelse med konceptet, kan ikke medføre, at klagesagerne afvises. Det findes tilstrækkeligt, hvis det godtgøres, at de indklagede advokater har påtaget sig at handle i overensstemmelse med konceptets anvisninger og rent faktisk har gjort det.

Under henvisning til det anførte taget nævnet ikke de indklagedes afvisningspåstande til følge.

Vedrørende sagens realitet:

Nævnet må efter de afgivne forklaringer lægge til grund, at klienterne ifølge konceptet er frit stillet i forbindelse med valg af advokat, og at klienten mundtlig orienteres om, at der ikke sker fakturering af salær fra advokatens side, såfremt advokaten vurderer, at klienten ikke har behov for bistand, eller hvis klienten på mødet med advokaten meddeler, at han eller hun ikke ønsker et testamente udarbejdet.

Nævnet finder, at denne ret til tilbagetræden - i overensstemmelse med principper om god forbrugerbeskyttelse - burde have været angivet i den detaljerede skematiserede skriftlige aftale, som kunden underskriver under det indledende møde hos EDC, og at de indklagede advokater burde have sikret sig dette, når de indgik på at medvirke til udførelsen af dette samvirke. Nævnet finder imidlertid ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere, at advokaterne deltager i et samarbejde, hvorved klienter henvises til advokaterne som beskrevet i de foreliggende forretningsgange.

På grundlag af det oplyste om advokaternes salærfastsættelse i forbindelse med udfærdigelse af testamenter m.v., finder nævnet, at der ikke er tale om utilladeligt samarbejde eller kritisabel salærfastsættelse. Nævnet finder endvidere - således som sagen foreligger oplyst - ikke, at deltagelsen i konceptet medfører, at der opstår risiko for krænkelse af advokaternes uafhængighed.

Advokatnævnet har ikke på det foreliggende grundlag mulighed for at afgøre, hvorvidt EDC Mæglerne i forbindelse med markedsføringen af konceptet overtræder vinkelskriverloven, hvorfor det ikke kan afgøres, hvorvidt advokaterne har medvirket ved en overtrædelse.

Det er et grundlæggende krav til advokaters salærfakturering, at advokaten gør klienten bekendt med salærets størrelse, ligesom afregningen skal indeholde den nødvendige beskrivelse af det arbejde, som advokaten kræver vederlag for.

Således som sagen er oplyst, må det lægges til grund, at konceptet ikke angiver, at indholdet af advokatens salærfaktura skal videregives til klienten, og det må endvidere lægges til grund,

at de indklagede ikke på anden måde har sikret sig, at klienterne får de oplysninger, som det påhviler advokater at give deres klienter. De indklagede har således ikke sikret sig, at deres klienter får de oplysninger, som en advokat er forpligtet til at give i forbindelse med salærafregning. Nævnet finder, at de indklagede ved at deltage i konceptet uden at sikre sig, at salærafregningen over for klienterne overholder de sædvanlige regler herfor, har tilsidesat god advokatskik.

I forbindelse med indgåelsen af de skematiserede indledende aftale med EDC afgiver de senere klienter en erklæring om, at de tillader, at de af dem afgivne oplysninger og udfærdigede dokumenter må anvendes i forbindelse med en stikprøvevis kvalitetskontrol. Tilsagnet afgives ifølge det oplyste på et tidspunkt, hvor klienten end ikke ved, hvilke oplysninger der vil blive nedskrevet i sagen og eventuelt indgå i det endelige testamente. Efter formålet med stikprøvekontrollen, der ifølge det oplyste - så vidt ses - foretages af personer, der ikke med hensyn til disse sager har tavshedspligt, er et sådant forhåndstilsagn ikke nødvendigt, idet tilladelse vil kunne indhentes i forbindelse med stikprøvekontrollen. På den baggrund finder nævnet - uanset, at det i aftaleformularen er fortrykt, at kunden altid skriftligt kan tilbagekalde denne accept - at det må anses for at være i strid med god advokatskik, at de indklagede medvirker til et samarbejde, hvor klienter giver et sådant generelt forhåndstilsagn om udlevering af fortrolige oplysninger og dokumenter.

Advokatnævnet finder som følge af det anførte, at de indklagede ved at deltage i EDC Mæglerens koncept for udfærdigelse af testamenter og samejekontrakter har handlet i strid med god advokatskik.

Uanset at Advokatnævnet således finder, at advokat $\times$ ved sin medvirken har handlet i strid med god advokatskik, finder nævnet ikke anledning til at pålægge ham en sanktion, idet nævnet lægger vægt på, at advokatens deltagelse i samarbejdet har været særdeles begrænset, og at han udtrådte af samarbejdet, så snart han fik kendskab til, at Advokatrådet mente, at advokaters deltagelse i konceptet kunne rejse problemer i forhold til reglerne om god advokatskik.

For så vidt angår Advokataktieselskabet Y tildeler nævnet på baggrund af det ovenfor anførte i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, selskabet en irrettesættelse.

Denne afgørelse kan i medfør af retsplejelovens § 147 d inden 4 uger indbringes for Østre Landsret af Advokataktieselskabet Y

P.N.V.

Asbjørn Jensen